

Köves József

Talált Tárgyak Hivatala

Z. Kázmér (nős, 37éves) budapesti lakos egy április végi délutánon, a Körút és a Rákóczi út sarkán elvesztette a fejét.

A dolog úgy történt, hogy Z. Kázmért már jó fél órája álldogált a csemege Áruház italkirakata előtt, sóváran bámulgatva a méregdrága külföldi italkülönlegességeket. Régi, megrögzött szokása volt, hogy időnként el-elgyönyörködött a látványos színekben tobzódó címkék halmazában, azon tűnődve, mikor juthat el rögzös életútján, fogához verve garasait addig, hogy egyszer könnyeden megengedhessen magának egy palack White Labelt, egy üveg Courvoisier-t vagy egy Seguint.

Éppen egy huszárdíszbe öltöztetett Trenk Vinjak árát próbálta kiböngészni a poros kirakatüvegen keresztül, amikor valami lekottázhatatlanul kedves ritmusú kopogás zavarta meg a figyelmét. Olyan volt ez a kopogás, mint a rügyek pattogása a tavaszi holdas éjszakákon; legalábbis ez a lírai remegés bizsergett végig Z. Kázmér agyában, természetesen a másodperc töredéke alatt, mert közben már meg is fordult, hogy szemügyre vegye a tüneményt.

Mert az volt, szent igaz! Tünemény! Talán a Tavasz Tündére! Magas, fatalpú cipői koppantották a varázsos dallamot, derekáig érő gesztenye hajából fitos orra elé libegtetett néhány szálát a pajkos áprilisi szél. De azok az arc előtt vibráló semmi kis szálak olyan izgalmasságok voltak, mintha csak mezítelenre vetkőzött volna a lány.

Z. Kázmér szeretett volna felkiáltani, hogy „uramisten, de gyönyörű”, s tett is néhány tétova lépést a tünemény után, majd a fejéhez kapott...

Pontosabban kapott *volna*, ám szívdobogva érezte meg, hogy a nyaka fölött SEMMI NINCSEN. „Nyilván a hirtelen mozdulattól zsibbadtam el annyira, hogy nem érzem” – gondolta Z. Kázmér bölcsen. Időt hagyott hát, hogy elmúlják a zsibbadás, s csak néhány perc múlva próbálta újra kitapogatni a fejét, de most is mindhiába. Keze akadály nélkül csapódott át egyik vállától a másikig.

Persze Z. Kázmér változatlanul nem hitt még a tényeknek. Makacsul hajtogatta, hogy EZ LEHETETLEN, SENKI SEM JÁR HAT FEJ NÉLKÜL A VILÁGBAN! De ez természetes is, Z. Kázmér világegyetében a pontos számok és a biztonságos - kettős aláírással ellátott - realitások embere volt, aki korábban Gagarin űrrepülését is gyanakvással fogadta. Számára az egész úrkorszak csak akkor kezdődött, amikor a televízió is egyenesben közvetítette a kilövést, hiszen EZT M ÁR NEM LEHETNE SVINDLIBŐL CSINÁLNI AZ EGÉSZ VILÁG ELŐTT! Meg aztán logikája - logikája! - is cáfolta a vele megesett képtelenséget. „Hiszen gondolkozom - gondolkozott -, márpedig a gondolkozáshoz agy kell, ami pedig köztudomásúlag a fejben lakozik. Ha pedig valóban nem lenne fejem, képtelen lennék gondolkozni. Sőt, képtelen lennék látni, mozogni, érezni is. Valami tehát nem stimmel.”

Tanácsstalanul megvakarta - *volna* - feje búbját, de ujjai csak a levegőben kalimpásztak. A Tavasz Tündére közben természetesen rég eltűnt a Körút éterében, ám delejes sugárzása valahogy ott maradt az

aluljáró körül. Mi sem bizonyítja ezt jobban, mint hogy az emberek egyszerre mosolyogni kezdtek, és a szokott lökdösős tülekedés helyett udvariasan, békésen vonultak a metró bejárata felé. Z. Kázmér is beállt a sorba, de váratlanul meggondolta magát.

Visszalépett és bement a Csemege Áruházba. „Most aztán igazán megengedhetek magamnak valami fejtelenséget” – gondolta szinte vidáman, és megvett egy üveg Johnny Walkert háromszázért. Mohón szorította magához az üveget, már a kijáratnál csavargatni kezdte a zárókupakot, hogy ott a helyszínen elkárhozhassék, szájában a sosem ízelet drágaság különleges zamatával. Jobbjával megemelte az illatozó üveget, hogy jókorát húzzon belőle, de a whisky – majd három nap ikeresete – a nyakába folyt, s őrzítő bűzt terjesztve csurdogált be tarka inge alá. Ettől a nem várt pazarlástól hősünk most elvesztette – *volna* – a fejét... Nyilván bögött volna, ha lett volna honnan potyogni a könnyeinek. De mert ez nem sikerülhetett, dühödten vágta a kiürült exkluzív üveget az aluljáró falához. Aztán – ijedtében, hogy még megbünteti a rendőr – lesietett a mélybe.

Itt a tömeg magával sodorta a metrórendszer szájáig. Z. Kázmér felmutatta bérletét, de az üvegalitka előtt álló alkalmazott megfogta a karját, és kipenderítette a sorból. „Kérem, ön szabálysértést követett el – mondta szigorúan. – Önnek nagyon jól kell tudnia, hogy a bérlet másra át nem ruházható. S ön mégis idegen bérlettel próbál lejutni, jogszabályellenes módon, a mélyállomásra, ami pedig kimeríti a közlekedési kihágás tényálladékát.”

Z. Kázmér hisztérikusan felcsattant: „Hogy merészeli? Vegye tudomásul, hogy ez az én bérletem!

Az alkalmazott föltette szemüvegét, és újból megvizsgálta a bérletet. „Ez az utazási igazolvány – mondta lassan, a fényképet tanulmányozva –, ez az utazási igazolvány olyan illetőt ábrázol, akinek barna haja és elálló fülei vannak... Következésképpen nem lehet az öné, mivel önnek sem barna haja, sem elálló fülei nincsenek, tekintettel arra, hogy önnek lényegében egyáltalán nincs is feje.”

Z. Kázmér szeretett – *volna* – belevörösödni e hivatalos nyilatkozatba, de most már maga is tudta, hogy rossz érzete valóság, feje elveszett valahol a nagy forgatagban. Sőt, magyarázatot is talált a dologra. „Nem is csoda – vélekedett –, ebben a zűrzavaros sodródásban, az embertelen lökdösődésben, a gépkocsi szörnyű dübörgése és a tömeg nyüzsgése közepette az volna furcsa, ha az ember nem veszítené el a fejét.” Ám változatlanul megmagyarázhatatlan volt számára, hogyan lehetséges, hogy mégis lát, gondolkozik, lélegzik és érzi az illatokat is.

Bocsánatot kért a metróstól, visszavonult és bedobta az áteresztő automatába az egyforintost.

Már a mozgólépcsőn, meg végig a metróúton is azt fürkészte, mennyire érdeklí az embereket az ő különös hiányossága. Voltak ugyan, akik rá-rápislogtak Z. Kázmér üres nyakára, de a többség nyugodtan trécselt, olvasott tovább. Egy három év körüli fiúcska kérdezte csak meg hangosan: „Miért nincs a bácsinak feje?“, de gömbölyded, szőke anyukája gyorsan betapasztotta a száját, és másfelé fordította a gyerkőcöt: „Ezt nézd, mindjárt kiérünk a föld alól, ugye, milyen érdekes?!“

Ezt Z. Kázmér kifejezetten sérelmezte, s joggal. Hiszen – vélte – ha soha máskor, de most igazán olyan

különös dolog történt vele, ami alaposan megkülönbözteti a többiektől, valamiben más lett, mint a tucatemberek.

Bár világeletemben józan ember volt, egyszerre – mire a Fehér úti végállomáshoz ért – hinni kezdett a csodákban. Úgy érezte, a sors, a véletlen – vagy ki tudja, talán a Jóisten mégis? – kiválasztotta őt erre a szerepre, FELADATOT KAPOTT, csak azt nem tudta kikövetkeztetni, MI LESZ A KÜLDETÉSE?

Határtalan önbizalommal ment haza s lépett a rendezett kis lakásba. Büszkén kihúzta magát, mielőtt családjára rányitott, s már előre elképzelte a nem mindennapi hatást.

De csalódnia kellett. Felesége, aki éppen a két gyermeknek olvasott föl egy képeskönyvből, fölnézett és összecsapta a kezét: „Tudtam! Tudtam, hogy egyszer el fogod veszíteni a fejedet! – sivitotta felháborodottan. – Mert soha nem tudsz igazán megkomolyodni, mindig ostobaságokon jár az eszed. Persze én itthon gürcölök, mosok, főzök, takarítok, nevelem a gyerekeket, ő meg közben ráér elkótyavetyélni a fejét...”

Hisztérikusan ömlött belőle a szennyesdézsaszóáradat, a két gyerek meg riadt bömbölésbe kezdett. Z. Kázmér dühében elvörösödött – *volna* -, s mint már annyiszor, szívesen megszökött volna hazulról, de a két gyerek ártatlan riadtsága ismét visszatartotta a nyílt lázadástól. Zsörtölődve, s kissé szégyenkezve is vonult át a másik szobába, s ahogy ilyenkor – töprengés közben – szokta, rákönyökölt az asztalra, és két kezét homlokához támasztotta – *volna* -, de előrebukott. A KÜLDETÉS NEM ITTHON KEZDŐDIK –gondolta.

Mielőtt este lefeküdt, még kiment a fürdőszobába, és megnézte magát a tükörben.

Most már határozottan tetszett neki a látvány. A sors intő jele, gondolta, a többi hamarosan kiderül. De a felesége ekkor rányitott: „Holnap szépen bemegy a Talált Tárgyak Hivatalába, érted?... Hátha leadta valaki a fejedet” - mondta szárazon. Z. Kázmér ingerülten visszafordult, s elhorkantotta magát: „Ki innét, takarodj, mert nem állok jót magamért!” - indulatoskodott, s mikor felesége rávágta az ajtót, még hozzáfűzte: „Boszorkány!”

Érezte, hogy idegeit megviselte az eseménydús délután. Félt, hogy nem tud majd rendesen elaludni. Kivette a szekrényből a gyógyszeres dobozkát, altatót akar bevenni, de félúton megállt a keze. Most döbbsen rá, hogy száj nélkül sem enni, sem inni nem képes. Ez a felismerés elkésértette, máris érezni kezdte a kínzó, gyomorfeszítő éhség jeleit. Nyöszörögve feküdt ágyba, azon tűnődve, hogyan, milyen üreg közvetítésével tud mégis beszélni, kiabálni. Hosszú ideig álmatlanul forgolódott, türelmét veszítve.

Az ébredés első kába pillanatában szokása szerint beletúrt - *volna* - a hajába, hogy elrendezze a fekvéstől kusza szálakat. Az újabb befejezetlen mozdulattól eszébe jutott az előző nap sok váratlan mozzanata, s kétségbeesetten gondolt arra, hogy felfrissíteni sem tudja magát a megszokott reggeli feketével. Rossz érzését fokozta még, hogy öltözködés közben asszonya sértődött arccal állt meg előtte, és szitokszerű hangon azt mondta: „Még rád nézni is rossz!”

Nem tudta, otthagyja-e feleségét, de mostanában sokszor eszébe jutott ez a gondolat.

Ingerelte a zsörtölődések monotóniája, de visszafogta a szövetkezeti lakás erős fedezéke, a szerzemény közös volta; félt, hogy e nélkül szánalmasan elveszne a város emberfeletti sokadalmában.

Most sem válaszolt. Elhatározta, hogy később megy be a munkahelyére, először valóban megpróbálja a Talált Tárgyak Hivatalában megkeresni elkallódott fejét. Telefonon jelezte főnökének a várható késést, zavarban persze, mivel nem akarta nyíltan megmondani, mit is veszített el tulajdonképpen. Azt mondta, egy igen fontos tárgyat hagyott el, mire az osztályvezető szkeptikusan jegyezte meg, hogy az igazán fontos tárgyakat nem szokták csak úgy leadni a megtalálók, de azért csak próbálja meg, hátha akad egy bolond mégis, aztán igyekezzék, mert rengeteg a munka, ki kell küldeni a múlt hónapról elmaradt felszólításokat, és amúgy is annyi most a beteg...

A Talált Tárgyak Hivatala előtt posztoló ügyeletes rendőrnő éppen csak ránézett a hebegve érdeklődő Z. Kázmérra, máris a markába nyomott egy sorszámossal ellátott fémlapocskát, s azt mondta: „Elhagyott testrészek, második emelet kétszáztizennyolc, a folyosón balra.” T. Kázmér fölcaplatott a második emeletig. Útközben a penészszagú lépcsőházban sok rendőrrel, meg sürgőforgó hivatalnokkal találkozott, és – még mindig nem szokta meg – senkinek sem tűnt fel a fejetlensége. Közönyös arccal siettek el mellette a dolgukra.

A kétszáztizennyolcas ajtón halkán kopogtatott. A bejáratnál szemben, hatalmas pult mögött fekete köpenyes férfi álldogált, vastag keretes szemüvege szinte egész arcát eltakarta. Mögötte – a mennyezetig érő polcokon – karok, lábak, fülek szabályos rendben,

mindegyiken egy sorszámmal ellátott cédula fityegett. Z. Kázmérnak felfordult a gyomra (amúgy is fájt már az egyre gyötrőbb éhségtől), percek teltek el, amíg valamennyire össze tudta szedni magát. „Kérem, én tegnap a Rákóczi úton elvesztettem...” – kezdte zavartan, de a tisztviselő megállította. „Igen, majd utána nézünk – mondta -, előbb tessék kitölteni ezeket az űrlapokat!” Egy rózsaszínű és egy fehér cédulát nyomott Z. Kázmér tenyerébe, a fal melletti hosszú asztalra mutatott, amelyen piszkos tintatartók és agyonragott, hegyes tollak heverték szanaszét. Z. Kázmér leült az asztal előtt húzódó, zöld olajjal átfestett padra, és kitergette maga előtt a lapokat. A rózsaszínű nyomtatványra az volt írva, hogy STATISZTIKAI LAP, és a kitöltendő, üres négyzetek előtt ilyen kérdések álltak: neme, életkora, iskolai végzettsége, volt-e büntetve és miért; vesztett-e el már máskor is holmikat, körülbelül hány éves korában vesztette el először valamely holmiját, szokta-e figyelni a napilapok hirdetésrovatait; mi a véleménye a Talált Tárgyak Hivatalának ügykezeléséről, jó, rossz, közepes, megfelel, csapnivaló, nem kívánt törlendő...

Z. Kázmér rutinosan kitöltötte a kérdőívet, aztán megnézte a másik cédulát is. Ez jóval kurtább volt a másiknál, KERESÉSI JEGY volt rányomtatva, s az előre nyomott szöveg kipontozott helyére csak a nevet, a lakcímet, a keresett tárgy megnevezését és körülbelüli elhagyási helyét, idejét kellett beírnia.

Elvégezvén az adminisztratív feladatokat, Z. Kázmér odaadta a tisztviselőnek a két űrlapot. A komor, fekete köpenyes férfi közel húzta szeméhez a lapokat, végigböngészte, gondosan elrakta a nyilvántartó dobozba, aztán föllapozott egy hatalmas

könyvet. Közel hajolt a bejegyzésekhez, mormolva böngészgette, majd rekedtes hangon megszólalt: „Igen, tegnap délután beszolgáltattak egy fejet. Tessék velem jönni azonosítás végett.” Kinyitotta a pult ajtólapját, beeresztette Z. Kázmért, majd előhalászta köpenye zsebéből a kulcscsomót, és leemelte a lakatot a polcok közt húzódó ajtóról. Előrement, csak a fejével intett Z. Kázmérnak, aki kíváncsian követte a raktárba.

A hatalmas, homályos teremben Z. Kázmér sokáig hunyorgott - *volna* -, amíg megszokta a szürkeséget. Itt is mennyezetig emelkedtek a polcok. Jobbra kiszáradt koponyákat látott. Az egész Yorick-sereget hatalmas pókháló tartotta vissza a kizuhanástól; az egyik fejről lelógott az évszám. Z. Kázmér közelebb ment, hogy megnézzé a kifakult feliratot: 1849 állt rajta, már alig kiböngészhetően. A sarokban, a földön óriási halom szörzet tornyosult. Z. Kázmér először azt hitte, parókák, csak később jött rá, hogy valódi emberi hajból ál a domb; úgy látszik, vannak, akik még az elhullajtott hajszálatokat is beszolgáltatják a Hivatalnak. Beljebb, egy megroskadt polcon az első világháborúból származó emberi maradványok halmozódtak: kéz- és vállcsontok, lábszárak, csigolyák, sötétbe meredő koponyarészek. Volt közöttük egy szinte teljes emberi felsőtest is, a gerincoszlopból kikaparoló bordázattal.

Látva Z. Kázmér reszkető kezét, a hivatalnok száraz hangon azt mondta: „Az 1941 és 45 közötti tárgyakat külön épületekben voltunk kénytelenek elhelyezni.”

Átmentek egy másik terembe. Itt a legújabbán bekerült tárgyakat tárolták, nagyon sok volt közöttük a közlekedési balesetre emlékeztető darab. Balra egy

elhagyott kézfej még kétségbeesetten mozgatta ujjait, mellette egy elveszett juhászkutya-farok csóválta magát. „minden korszaknak jellemző tárgyai vannak nálunk – dűnnyögte a hivatalnok. Mostanában egyre több a vibráló, az ideges tárgy... Hiába, ez a kor...”

Nem fejezte be, jobbra fordult, létrát támasztott az egyik polchoz, óvatosan fölkúszott a magasba, és fölemelt egy szuszogó, nyálas lófejet. „Tévedtem, uram – mondta ugyanazon a poros, száraz hangon -, ezt adták le tegnap, ez nem lehet az öné... Sajnálom.” Kikísérte Z. Kázmért a bejáratig. „Ha véletlenül mégis leadja valaki, értesíteni fogjuk.”

Z. Kázmér köszönés nélkül támolgott ki az ajtón. Lent az utcán meg kellett támaszkodnia a ház falánál, minden ereje elszállt a pokoljárás borzalmaitól, rettegve emlékezett a félhomályos termék zsúfolt polcaira.

A testrészek elképzeltetlen mennyisége ráadásul elcsüggesztette. Kiégett lélekkel álldogált a kapu előtt, reményvesztetten. Most már nem is kívánta visszaszerezni a fejét, de az égi jelben sem hitt már. „Valahol valamit elrontottam” – mormolta, de nem az elmúlt napra gondolt, Egyszerre mintha mindenki más is fej nélkül járt volna körülötte az utcán, de ez nem vigasztalta, sőt, még jobban elkésértette.

A munkahelyén is csak ködösen látta kollégái fejét, elmosódottan, valami tejüvegen át. Leült íróasztalához, elővette a kartonokat meg a felszólító leveleket, hogy hozzákezdjen a mindennapi teendőkhöz, de most undorral pattintotta ki golyóstolla hegyét, s szinte gyűlölködve kezdte írni az első felszólítást. Értesítjük, hogy részletszámláján

kétszázötven forintos elmaradás mutatkozik. Kérjük, haladéktalanul fizesse be, mert ellenkező esetben... Idegesen lecsapta a tollat, fölállt, a mosdó előtti tükörhöz vonult.

„Na, mi van magával?- jött be a főnöke. - Megtalálta, amit kerestt?” „sajnos nem - mondta Z. Kázmér -, nem adták le a fejemet.” „Mijét? - ámuldozott a főnök, aztán döbbenetesen rámeredt Z. Kázmérra. - Úristen, tényleg... De hát hol jön magából a hang?”

Z. Kázmér széttárta a kezét, jelezve, hogy nem tudja. A főnök összeszedte magát. „Nézze, Z. - emelelte meg a hangját -, nekem nagyon gyanús ez az egész dolog magával. Nem engedhetem meg, hogy ilyen különködésekkel megzavarja a kollektívát... menjen haza és vegyen ki szabadságot, amíg nem tisztázódik az ügye...”

Z. Kázmérban jó érzés ömlött szét. Ennyi egyhangú év után tehát most az egyszer neki is ügye van! Szinte büszkén vonult el az íróasztalok között, s a főnökének csak ennyit mondott: „Föllebbezek!”

Azt utcán, az iszonyatos autódübörgés zajában eszébe jutottak riadtan bőgő gyermekei, s kissé megijedt a szótól, hiszen mi ellen is föllebbezne? Azért önérzetesen tovább ment, nem fordult vissza, hogy tisztázza főnökével a történeteket.

Otthon a felesége azzal fogadta, hogy telefonáltak a Talált Tárgyak Hivatalából, mert időközben megkerült a feje. „Indulj azonnal, talán még odaérsz zárás előtt!” - mondta parancsolóan az asszony. Z. Kázmér azonban gyűlölettel fordult el tőle, és ridegen azt mondta: „Nem érdekel. Nem megyek sehová! És vedd tudomásul, hogy undorodom tőled!”

Rávetett magát az ágyára, s mert erősen kimerítette ez a nap, gondosan eligazította párnáját, és szépen álomra hajtotta a - *nyakát*.
